

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 12, No. 4, 2017, pp. 773-790

O J E D

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

แนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติ
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

APPROACHES FOR IMPLEMENTATION OF DISTANCE LEARNING INFORMATION
TECHNOLOGY (DLIT) STRATEGIES IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE
OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

นางสาวณัฏฐรณัฐ ฐิติวัฒนนันท์ *

Napatsorn Thitiwatthananan

ผศ.ดร.วิรุจ กิจนันท์วิวัฒน์ **

Assistant Professor Virut Kitnanthavivut, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 269 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 2 คน คือ ผู้บริหาร 1 คน และครูผู้สอน 1 คน รวมทั้งหมด 538 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดย 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) แบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินความเหมาะสมของแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรม SPSS for window เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์จากค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญการจำเป็น วิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI Modified) (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช, 2542) ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่ายุทธศาสตร์ 3 5 7 ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศตามมาตรฐานการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวทางการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติจำนวน 17 แนวทางโดยเรียงลำดับตามค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ดังนี้ 1. ด้านกระบวนการเรียนรู้ 2. ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา 3. ด้านความร่วมมือภาคีรัฐ เอกชน และชุมชน 4. ด้านการเรียนการสอน 5. ด้านทรัพยากรการเรียนรู้ และ 6. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

* นิสิตมหบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: P4263105@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาธุรกิจและอาชีวศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

E-mail Address: Kvirut24@gmail.com

ISSN 1905-4491

Abstract

This research aims to proposed approaches for implementation of Distance learning information technology (DLIT) strategies in schools under the office of the Basic Education Commission, Both quantitative and qualitative methods of research methodology were used, with data collected from school director and teacher who teach student by DLIT in schools under the office of Secondary Area 269 schools and provided qualitative data from interviewing school directors and teacher to suggest approaches for implementation of Distance learning information technology (DLIT) Strategies in schools under the office of the Basic Education Commission

The Questionnaire and interviews were used to collect data and analyse by calculating the mean, percentages and PNI modification was used to analysed needs assessment for approaches for implementation. The result of the study revealed that the needs of implementation of Distance learning information technology (DLIT) Strategies in schools under the office of the Basic Education Commission is in the following order 1. Learning process 2. Institutional management within the institution 3. Cooperation in public, private and community 4. Teaching and learning 5. Learning resources and 6. Infrastructure

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์/ การจัดการศึกษาทางไกล/ เทคโนโลยีสารสนเทศ/ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

KEYWORDS: Strategies/ Distance Education Management/ Information Technology/ Schools under the Office of the Basic Education Commission

บทนำ

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2557) ได้กล่าวไว้ในแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 3) ของประเทศไทย พ.ศ. 2557 – 2561 ว่าจากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาพรวมการพัฒนา สถานการณ์ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จากแหล่งข้อมูลทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องพบว่า ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายในโลกของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และแนวโน้มในอนาคตข้างหน้า เทคโนโลยีที่นักวิเคราะห์จากหลาย ๆ สำนัก รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญและนักคิดระดับโลกต่างลงความเห็นว่าส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและในอีก 5 – 10 ปีข้างหน้า ประกอบด้วย เทคโนโลยีพกพา (Mobile) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) การประมวลผลแบบก้อนเมฆ (Cloud Computing) และเทคโนโลยีจัดการข้อมูลจำนวนมากมหาศาล (Big Data) ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และวิธีการในการดำเนินการทางธุรกิจและการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายของรัฐต่อประชาชน การหลอมรวมเทคโนโลยีทั้ง 4 เรื่องดังกล่าวนี้เข้าด้วยกันได้อย่างเหมาะสมลงตัว จะก่อให้เกิดการยกระดับในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีนัยสำคัญ การที่ประเทศไทยจะพัฒนาเข้าสู่ยุคเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเตรียมประชาชนให้มีความพร้อมสู่รูปแบบวิถีสังคมสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศเป็นเครื่องมือหลักในการดำเนินชีวิตและการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศซึ่งการจะหล่อหลอมให้ประชาชนมีทักษะและคุณลักษณะดังกล่าวได้นั้นเครื่องมือสำคัญที่สุดคือ การศึกษา นั่นเอง

อย่างไรก็ตามสภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันกำลังประสบปัญหาในด้านคุณภาพของผู้เรียนปรากฏอยู่ในหลายพื้นที่ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดแคลนครูผู้สอน และครูผู้สอนขาดทักษะประสบการณ์ในการสอน รวมถึงแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างกระจุกกระจายไม่คุ้มค่า และขาดการวางแผนแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบซึ่งข้อมูลจากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาของการจัดการศึกษาไทยคือ การขาดแคลนครูผู้สอน และการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความสามารถและโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตลอดจนการบริหารจัดการทรัพยากรและการแก้ปัญหาในโรงเรียนไม่เป็นระบบ ส่งผลให้คุณภาพการศึกษามีความแตกต่างกัน ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทยถือเป็นเครื่องบั่นทอนความเจริญทางจิตใจและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคตซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญที่สะท้อนความมั่นคงของชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2556) กล่าวไว้ในรายงานฉบับสมบูรณ์ การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ โดยใช้ให้เห็นว่าสาเหตุหลักส่วนหนึ่งของปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย คือ หลักสูตรและตำราเรียนของไทยไม่สอดคล้องกับ การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ซึ่งมีผลทำให้การเรียนการสอน ตลอดไปจนถึงการทดสอบ ยังคงเน้นการจดจำเนื้อหา มากกว่าการเรียนรู้เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง อีกทั้งสภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน กำลังประสบปัญหาในด้านคุณภาพของนักเรียนปรากฏอยู่ในหลายพื้นที่ ซึ่งมีสาเหตุจากการขาดครูผู้สอนหรือครูผู้สอนไม่ครบชั้นไม่ครบสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีประสบการณ์หรือทักษะการจัดการเรียนรู้น้อย ขาดสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยและเข้าถึงได้ลำบาก ครูผู้สอนมีเวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อย กิจกรรมของโรงเรียนมีมาก ทรัพยากรที่มีกระจุกกระจายไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทำได้ในวงจำกัด

ปัญหาคุณภาพการศึกษาไทยเป็นปัญหาเรื้อรังที่สะสมอย่างยาวนานซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้พยายามหาทางแก้ไขและยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ก็ได้ทรงตระหนักถึงสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่สร้างความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาด้วยเช่นกันจึงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตั้งสถานีส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม โดยโรงเรียนวังไกลกังวลเป็นแม่ข่ายถ่ายทอดสัญญาณไปสู่โรงเรียนทั่วประเทศ เพื่อแก้ปัญหการขาดแคลนครูและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือชนบทให้ใกล้เคียงกัน และต่อมาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระปณิธานอันแน่วแน่ในการที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของประชาชน ทรงเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่ได้ทรงใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหลายรูปแบบในโครงการ

พัฒนาประเทศเพื่อนำความร่มเย็นเป็นสุขให้เกิดแก่ประชาชนชาวไทย (ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล, 2559)

หน่วยงานหลักทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการเพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจและสนองพระราชดำริของทั้งสองพระองค์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยให้เจริญก้าวหน้า คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาอย่างต่อเนื่อง สำหรับปีงบประมาณ 2560 มีการระบุถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ในนโยบายการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา เรื่อง การสร้างความทัดเทียมทางการศึกษาด้วยการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และสื่อดิจิทัล โดยมีจุดเน้นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์ จุดเน้นที่ 5 ซึ่งได้ระบุไว้ว่า 1. หน่วยงานทุกระดับพัฒนาระบบ ICT เพื่อการศึกษาให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียน 2. หน่วยงานทุกระดับพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นฐานเดียวกันในเรื่องข้อมูลนักเรียน ข้อมูลครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ข้อมูลสถานศึกษาและข้อมูลข้าราชการและบุคลากรอื่น ในการใช้ข้อมูลร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ 3. หน่วยงานทุกระดับพัฒนา DLTV และ DLIT ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียน 4. ผู้เรียนมีคอมพิวเตอร์ใช้ในการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

จากจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศโดยใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด โดยได้กำหนดแผนงาน โครงการต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อให้การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเกิดผลเป็นรูปธรรมจึงได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกล (Distance Learning - DL) ขึ้น เพื่อเป็นการจัดการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนในทุกห้องเรียน แก้ปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ครูสามารถจัดการเรียนรู้ในทุกสาระได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนและครูได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย นักเรียนและครูมีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการนำเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (Distance Learning) มายกระดับคุณภาพการศึกษาซึ่งแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่หนึ่ง การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television: DLTV) และรูปแบบที่สอง การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance Learning Information Technology: DLIT) โดยได้ดำเนินงานอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา มีการจัดสภาพการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างครบถ้วน ทั้งกระบวนการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการสร้างความรู้ จากการลงมือปฏิบัติ เนื้อหาตลอดจนสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดเรียนการสอนซึ่งจะเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ลดช่องว่างและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับประชาชนชาวไทยทุกคน อันเป็นการดำเนินการตามรอยเบื้องพระยุคลบาทและสนองพระราชดำริ ในการพัฒนาการศึกษาไทยให้เจริญก้าวหน้า

การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television: DLTV) ช่วยแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบปัญหาการมีครูผู้สอนไม่ครบชั้นและครูผู้สอนที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาเอก ในโรงเรียน

ขนาดเล็กจำนวน 15,369 โรงเรียน และการต่อยอดการพัฒนาด้วยการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance Learning Information Technology : DLIT) ที่ช่วยแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 15,553 โรงเรียน ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 37 ที่กล่าวไว้ในกรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาไม่อาจบริหารและจัดการได้ตามวรรคหนึ่ง กระทรวงอาจจัดให้มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดังต่อไปนี้ เพื่อส่งเสริมการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ การจัดการศึกษาทางไกลและการจัดการศึกษาที่ให้บริการหลายเขตพื้นที่ (ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล, 2559)

การศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) เป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในเชิงบูรณาการทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำโปรแกรมประยุกต์มาใช้ในการติดต่อสื่อสาร ผลิตเอกสาร การสร้างไฟล์นำเสนอ การสร้างและสืบค้นวิดีโออื่น ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้สอดคล้องกับภาระงานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการสร้างความรู้จากการลงมือปฏิบัติ รวมทั้งการเข้าถึงเนื้อหาและสื่อที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ลดช่องว่างและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับประชาชนชาวไทยทุกคน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

ในการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ได้มีการขยายผลในโรงเรียนต่าง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการจากทุกภูมิภาคของประเทศไทยตั้งแต่ปี 2557 และได้มีการพัฒนาโรงเรียนให้สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยในการขับเคลื่อนโครงการได้มีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินที่บ่งชี้ทิศทางและเป้าหมายของการดำเนินงานเพื่อให้หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์และผลผลิตที่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ การขับเคลื่อนการดำเนินงานของโครงการดังกล่าวใช้ยุทธศาสตร์ 3 5 7 ซึ่งประกอบด้วย “3 ข้อต้องมี” หมายถึง สิ่งสำคัญ 3 ข้อที่โรงเรียนต้องจัดหาให้มีเพื่อให้ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ “5 ข้อต้องทำ” หมายถึง สิ่งสำคัญ 5 ข้อที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำ หรือดำเนินการเพื่อให้การบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ประสบผลสำเร็จ “7 ข้อต้องปฏิบัติ” หมายถึง สิ่งสำคัญ 7 ข้อที่ครูผู้สอนต้องนำลงสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการใช้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในการจัดการเรียนการสอนอันนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน แต่อย่างไรก็ตามจากรายงานผลการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพบว่า สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการทำให้ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เกิดจากหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น ระบบ Internet ของโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพ ครูภัณฑ์ได้รับการจัดสรรให้กับโรงเรียนไม่เพียงพอ ครูผู้สอนและบุคลากร

ทางการศึกษาขาดความรู้ในการเข้าไปใช้ระบบ การจัดระบบเครือข่ายภายใน (LAN) และระบบ WIFI ยังไม่ทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ซึ่งจากข้อบ่งชี้ถึงปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติที่ต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากสภาพการดำเนินงานที่ประสบปัญหาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักและเห็นความสำคัญของการหาแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนโดยมุ่งหวังว่าจะได้ข้อค้นพบที่สามารถใช้เป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้มีแนวทางในการดำเนินงาน รวมทั้งใช้ผลของงานวิจัยนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สามารถนำไปประกอบการพิจารณาในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศรวมไปถึงต่อยอดและใช้เป็นกรอบในการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอื่นๆ ตามนโยบายการศึกษาในมิติต่างๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1.ระเบียบวิธีวิจัย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

1.1.1. ประชากร

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ที่ได้รับระบบโครงข่ายการเรียนรู้ไร้พรมแดน จำนวน 870 โรงเรียน

1.1.2.กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งผู้วิจัยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 269 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด 870 โรงเรียน ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random sampling) โดยการจับสลาก เมื่อได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มที่จะศึกษาแล้วผู้วิจัยจะส่งจดหมายพร้อมแบบสอบถามไปยังผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ซึ่งมีตำแหน่ง ผู้บริหาร 1 คน และครูผู้สอน 1 คน รวมขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลเชิงปริมาณทั้งหมด 538 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ คือ

- 1) เป็นผู้บริหารที่บริหารโรงเรียนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- 2) เป็นครูผู้สอนที่ใช้ DLIT ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 เครื่องมือ ประกอบด้วย

- 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1.การสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ศึกษาเอกสารทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างและปรับปรุงเครื่องมือ โดยกระบวนการต่างๆ อยู่ภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยตามกรอบมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

1.3 สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นให้ครอบคลุมขอบเขตที่กำหนดในกรอบแนวคิด

1.4 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง และแก้ไข

1.5 นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบแก้ไขด้านการใช้ภาษา เนื้อหา และโครงสร้างของแบบสอบถามโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item – Objective Congruence) แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข

1.5.1 ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 5 ท่าน เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย 3 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ 1 ท่าน และผู้บริหาร 1 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน มีความรู้ความสามารถมีความเชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

1.5.1.1 เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศกับการศึกษา โดยมีประสบการณ์มาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี

1.5.1.2 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีประสบการณ์มาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี

- 1.5.1.3 เป็นผู้บริหารที่บริหารโรงเรียนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยกรรมการแต่ละท่านมีเกณฑ์ในการลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้
- +1 หมายถึง ข้อความหรือข้อคำถามนั้น ใช้ได้ มีความเหมาะสมของเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัย
 - 0 หมายถึง ข้อความหรือข้อคำถามนั้น ไม่แน่ใจ ว่ามีความเหมาะสมของเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัยหรือไม่
 - 1 หมายถึง ข้อความหรือข้อคำถามนั้น ยังไม่มีความเหมาะสม ของเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

1.5.2 คำนวณค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามให้มีความครอบคลุมโครงสร้างเนื้อหา ปรับแก้ภาษาที่ใช้มีความชัดเจนและตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่าค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่า 0.05 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวัด

1.6. นำแบบสอบถามมาปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเห็นชอบในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม และจัดพิมพ์แบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้จริง

2.การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนในโครงการซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นจากข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อเป็นข้อมูลสัมภาษณ์ในการตรวจสอบแนวทางการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

2.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนมาสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทาง

2.2 นำแบบประเมินเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจปรับและแก้ไข

2.3 นำแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินร่างแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนในโครงการที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นจากข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 3 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทาง โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับการศึกษา
2. เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
3. เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ มีขั้นตอน ดังนี้

1. การทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเสนอไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้แนบซองเปล่าและติดแสตมป์ในการส่งแบบสอบถามกลับ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย
3. การตรวจสอบการรับและส่งเอกสารกลับคืนของทางโรงเรียนโดยใช้โทรศัพท์ติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูล
4. การนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทำการลงรหัส (Coding) เพื่อเตรียมทำการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติ เก็บข้อมูลโดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้บริหาร และครูผู้สอนประเมินแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศแล้วนำมาสรุปปรับปรุงแนวทางพัฒนา

วิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการใช้โปรแกรม SPSS for window

ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์จากค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ข้อมูลด้านสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนในโครงการ วิเคราะห์จากค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ด้วยการใช้โปรแกรม SPSS for window และวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็น วิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI Modified) (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช, 2542)

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนในโครงการโดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย หลังจากนั้นนำผลที่ได้จากการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างแนวทางจากผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินขั้นตอน

ปรับปรุง และแก้ไข และนำเสนอแนวทางต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาและนำข้อเสนอแนะที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแนวทางให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นในรายงานวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์และเผยแพร่ต่อไป

สรุปขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สามารถสรุปขั้นตอนการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและผลลัพธ์ที่ได้ในแต่ละขั้นตอนรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตาราง ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลลัพธ์
ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1.1 ประชากร คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ที่ได้รับระบบโครงข่ายการเรียนรู้ไร้พรมแดน จำนวน 870 โรงเรียน 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 269 โรงเรียน 1.3 ผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้บริหารโรงเรียน และ	1.สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนการวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลลัพธ์
	2) ครูผู้สอนที่ใช้ DLIT ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน 1.4 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามสภาพและปัญหาในการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1.5 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ วิเคราะห์จากค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ด้วยการใช้โปรแกรม SPSS for window และวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็น วิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI Modified)	
2.นำเสนอแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	2.1 ร่างแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้วิจัย	2.(ร่าง) แนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้วิจัย
	2.2 ประเมินความเหมาะสมของร่างแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 3 คน โดยใช้แบบประเมิน	3.ความเหมาะสมของแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนการวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลลัพธ์
	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง	
	2.3 นำเสนอแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.แนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1.สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการนำยุทธศาสตร์ 3 5 7 ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน โดยมีรายละเอียดคือ “3 ข้อ ต้องมี” “5 ข้อต้องทำ” และ “7 ข้อ ต้องปฏิบัติ” ดังนี้

ยุทธศาสตร์ 3 5 7

1. ยุทธศาสตร์ “3 ข้อ ต้องมี”

“3 ข้อ ต้องมี หมายถึงสิ่งสำคัญ 3 ข้อที่โรงเรียนต้องจัดหาให้มีเพื่อให้ครูผู้สอน นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1.1 ต้องมีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT)

1.2 ต้องใช้โทรทัศน์/จอภาพ และคอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ DLIT อย่างคุ้มค่า

1.3 ต้องมีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับนักเรียนมีเพียงพอต่อการเรียนรู้ด้วยการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT)

2. ยุทธศาสตร์ “5 ข้อต้องทำ”

“5 ข้อต้องทำ” หมายถึงสิ่งสำคัญ 5 ข้อที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำ หรือดำเนินการ เพื่อให้การบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ประสบผลสำเร็จประกอบด้วย

2.1 ต้องตระหนักและให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ต้องเป็นผู้นำ และมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT)

2.3 ต้องส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT)

2.4 ต้องนิเทศภายใน กำกับติดตาม การพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT)

2.5 ต้องส่งเสริมการเข้าร่วมเครือข่ายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT)

3. ยุทธศาสตร์ “7 ข้อ ต้องปฏิบัติ”

“7 ข้อ ต้องปฏิบัติ” หมายถึงสิ่งสำคัญ 7 ข้อที่ครูผู้สอนผู้สอนต้องนำลงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการใช้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในการจัดการเรียนการสอนอันนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ประกอบด้วย

3.1 ต้องจัดเตรียมสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน และการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT)

3.2 ต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT)

3.3 ต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ตามความเหมาะสม

3.4 ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้และให้นักเรียนเข้าถึงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ตามความเหมาะสม

3.5 ต้องวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยวิธีการ เครื่องมือที่หลากหลายครอบคลุมมาตรฐาน และตัวชี้วัดหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง แต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบถึงผลการเรียนรู้ของนักเรียน

3.6 ต้องนำผลการวัดและประเมินมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และวางแผนการสอนซ่อมเสริม โดยใช้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ตามความเหมาะสม

3.7 ต้องเข้าร่วมเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ครูผู้สอนมืออาชีพเพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในอันที่จะได้นำองค์ความรู้ต่างๆ ไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI Modified) พบว่าค่าดัชนีมีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

1. ด้านกระบวนการเรียนรู้ (PNI Modified = 0.495)
2. ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา (PNI Modified = 0.485)
3. ด้านการเรียนการสอน (PNI Modified = 0.461)
4. ด้านความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และชุมชน (PNI Modified = 0.459)
5. ด้านทรัพยากรการเรียนรู้ (PNI Modified = 0.361)
6. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (PNI Modified = 0.306)

โดยสามารถกำหนดแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนรวม 17 แนวทาง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดแนวทางจากผลการจัดลำดับค่า PNI Modified รายข้อย่อยในแต่ละด้านที่มีค่า PNI Modified สูง ดังนี้

1. ด้านกระบวนการเรียนรู้

1.1 ครูควรทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเกี่ยวกับผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ DLIT ในกลุ่มสาระการเรียนรู้และนักเรียนระดับชั้นต่างๆ

1.2 ครูควรวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการนำผลการวัดและประเมินจากแบบทดสอบของ DLIT Assessment มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และระดับชั้นของนักเรียน

1.3 ครูควรนำแบบทดสอบที่อยู่ใน DLIT Assessment ทั้งก่อนเรียน หลังเรียน และระหว่างเรียน มาใช้ในการวัดประเมินผลพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน

2. ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา

2.1 ผู้บริหารควรมีการกำกับติดตามและประเมินผลการใช้ DLIT ผ่านช่องทางที่สะดวกในการรายงานผลและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน เช่น สื่อออนไลน์หรือแอปพลิเคชันต่างๆ

2.2 ผู้บริหารควรมีการสรุปและรายงานผลการนิเทศภายในด้านการใช้ DLIT อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

2.3 ผู้บริหารควรสะท้อนผลการจัดการเรียนโดยใช้ DLIT อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อให้ครูตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการใช้ DLIT ในการจัดการเรียนการสอน

3. ด้านการเรียนการสอน

3.1 ครูควรกำหนดแผนในการสอนและการซ่อมเสริมนักเรียนโดยใช้ DLIT ที่เหมาะสมกับเนื้อหาหลักสูตรและระดับชั้นของนักเรียน

3.2 ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ DLIT ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเป็นรูปธรรมโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของหลักสูตรและบริบทของนักเรียน

3.3 ครูควรมีการสรุปผลพัฒนาการของนักเรียนจากการสอนซ่อมเสริมเป็นรายบุคคลและนำไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและการซ่อมเสริมอย่างสม่ำเสมอ

4. ด้านความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และชุมชน

4.1 ครูควรมีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ ผ่านทาง DLIT PLC มากขึ้นและสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันโดยใช้ Cloud Computing เพื่อการประมวลผลและจัดเก็บข้อมูลออนไลน์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

4.2 ครูควรมีการสร้างสื่อวัตกรรมการศึกษาและกำหนดช่องทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นสื่อกลางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกัน เช่น School Channel และ Teacher Channel เป็นต้น

5. ด้านทรัพยากรการเรียนรู้

5.1 โรงเรียนควรมีระบบการให้บริการนักเรียนในการใช้สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ต่างๆ ในการเข้าใช้งาน DLIT อย่างทั่วถึงและเพียงพอ

5.2 โรงเรียนควรมีการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อจัดหา สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ในการใช้ DLIT เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการใช้งานของนักเรียนมากขึ้น

5.3 โรงเรียนควรมีระบบการซ่อมแซมและบำรุงรักษาการใช้งานของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรมและกำหนดผู้รับผิดชอบให้บำรุงรักษาอุปกรณ์ให้สะดวกต่อการใช้งานอยู่เสมอ

6. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

6.1 โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เช่น โทรศัพท์/จอภาพ/คอมพิวเตอร์อย่างทั่วถึงและเพียงพอ

6.2 โรงเรียนควรมีการจัดสภาพห้องเรียนที่เอื้อต่อการใช้คอมพิวเตอร์ประกอบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ DLIT

6.3 โรงเรียนควรวางระบบการใช้งานสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ให้เป็นระเบียบ ตรวจสอบได้และพร้อมใช้งานเสมอ

อย่างไรก็ตาม แนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยนำเสนอ นั้น เป็นเพียงทางเลือกหนึ่งที่ผู้บริหาร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องสนใจจะนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศประสบผลสำเร็จในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. จากผลของการวิจัยเรื่อง แนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งจุดประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และวิเคราะห์จัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI Modified) ซึ่งผลของการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นพบว่า ด้านกระบวนการเรียนรู้ มีลำดับของค่า PNI modified สูงที่สุด โดยมีค่าอยู่ที่ 0.495 ในข้อย่อยที่ว่า ครูมีการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเกี่ยวกับผลของการนำ DLIT มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันโรงเรียนที่นำ DLIT ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ไม่ได้มีการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อศึกษาถึงผลของการนำ DLIT มาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควร ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนควรตระหนักและเห็นถึงความสำคัญในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนควบคู่กันไปด้วย

2. ผลการวิจัย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ค่า PNI modified รายข้อ มีลำดับที่ต่ำที่สุดจากมาตรฐานการบริหารเทคโนโลยีทั้ง 6 ด้าน คือ 0.306 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่ใช้ DLIT ได้รับการจัดสรรโทรทัศน์ / จอภาพ และคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์โครงการ แต่อย่างไรก็ตามในบางโรงเรียนอาจประสบปัญหาเรื่องการจัดสรรที่ไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพออยู่บ้าง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรนำแนวทางในการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์และผลผลิตตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ไปกระตุ้นส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล พัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติมาใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์กับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรวมถึงการขยายผลโครงการในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลของการนำแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ไปสู่การปฏิบัติว่าโรงเรียนมีการดำเนินการประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร

2.2 ควรมีการศึกษาความยั่งยืนของการนำแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ทำให้การนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประสบความสำเร็จในแต่ละบริบทที่แตกต่างกันของสถานศึกษา

2.4 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเกี่ยวกับการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียนว่าจากการปฏิบัติในบริบทต่างๆ ของสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติพบปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างเพื่อนำมากำหนดกรอบในการพัฒนาต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2557). แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 3) ของประเทศไทย พ.ศ.2557 – 2561. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2556). รายงานฉบับสมบูรณ์ การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). บทวิเคราะห์การศึกษาไทยในโลกศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: พรินทวามกราฟฟิค

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). คู่มือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. [Online.] สืบค้นจาก: [http:// www.dlthailand.com](http://www.dlthailand.com)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2560. กรุงเทพฯ.

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. (2559). แนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT). กรุงเทพฯ: อักษรไทย.